

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА**

В.Ф. ПЕТРОВА, С.С. РОДЧЕНКО

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до організації самостійної роботи та виконання контрольної роботи з
дисципліни

ОБЛІК КРЕДИТНО-РОЗРАХУНКОВИХ ОПЕРАЦІЙ В БАНКАХ

(для студентів 5 курсу заочної форми навчання напряму підготовки “Економіка і підприємництво” за спеціальністю 7.050106 – “Облік і аудит” кваліфікаційного рівня підготовки – спеціаліст)

Харків – ХНАМГ – 2009

Методичні вказівки до організації самостійної роботи та виконання контрольної роботи з дисципліни “Облік кредитно-розрахункових операцій в банках” (для студентів 5 курсу заочної форми навчання напряму підготовки “Економіка і підприємництво” за спеціальністю 7.050106 – “Облік і аудит” кваліфікаційного рівня підготовки – спеціаліст) / Укл. Петрова В.Ф., Родченко С.С.; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 60 с.

Укладачі: к.е.н., доцент В.Ф. Петрова,
С.С. Родченко

Рецензент: доцент, канд. екон. наук, доцент Харківської академії міського господарства *В.Ю. Світлична*

Рекомендовано кафедрою економіки і управління будівництвом і міським господарством протокол № 1 від 29.08.2008 року.

ЗМІСТ

	Стор.
Передмова	4
1. ЦІЛІ	4
1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни	4
1.2. Предмет вивчення дисципліни	4
1.3. Змістові модулі	4
1.4. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі навчального плану	5
2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ	6
Модуль 1. Основні принципи обліку в банках	6
Тема 1. Загальні теоретичні засади і принципи бухгалтерського обліку в банках	6
Тема 2. Облік капіталу банку	8
Тема 3. Облік доходів і витрат банку	10
Тема 4. Облік касових операцій	12
Тема 5. Облік розрахункових операцій	13
Модуль 2. Облік кредитних, депозитних операцій, операцій з цінними паперами та інших банківських операцій	15
Тема 6. Облік операцій з кредитування	15
Тема 7. Облік депозитних операцій банку	17
Тема 8. Облік операцій банку з цінними паперами	18
Тема 9. Облік операцій банку в іноземній валюті	20
Завдання для виконання контрольної роботи з курсу “Облік кредитно – розрахункових операцій в банках”	22
Варіант 1	23
Варіант 2	24
Варіант 3	25
Варіант 4	26
Варіант 5	28
Варіант 6	29
Варіант 7	30
Варіант 8	32
Варіант 9	33
Варіант 10	34
Приклад розв’язання практичного завдання	36
Тестові завдання для поточного контролю знань і вмінь	37
Поточний і підсумковий контроль знань	52
Критерії оцінювання знань студентів	52
Перелік питань до заліку з курсу “Облік кредитно- розрахункових операцій у банках”	53
Список літератури	59

ПЕРЕДМОВА

У сучасному економічному житті країни спостерігається стійка тенденція зростання ролі комерційних банків. Діяльність їхня багатогранна, вона, по суті, охоплює всі сфери життя суспільства.

Характер банківських операцій визначає форму обліково-операційної роботи банку. Виходячи з цього існує нерозривний взаємозв'язок між операційною роботою і бухгалтерським обліком банків.

Предметом бухгалтерського обліку в банках є власні і залучені кошти й операції з їх розміщення в активах кредитного й інвестиційного портфелів, основних засобах і нематеріальних активах, а також на рахунках грошових коштів у касі та банках. З метою їх обліку для всіх українських банків установлені єдині форми і методи, що закріплені як систематизація об'єктів обліку в Плані рахунків, затвердженому Національним банком України.

1. ЦІЛІ

Роль навчальної дисципліни в підготовці фахівця

1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни – ознайомлення з головними підходами до формування чинних методик обліку банківських операцій на основі рахунків Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України.

1.2. Предмет вивчення дисципліни - побудова системи обліку в банківських установах і методика здійснення обліку банківських операцій.

1.3. Змістові модулі:

Модуль 1. Основні принципи обліку в банках

Тема 1. Загальні теоретичні засади і принципи бухгалтерського обліку в банках.

Тема 2. Облік капіталу банку.

Тема 3. Облік доходів і витрат банку.

Тема 4. Облік касових операцій.

Тема 5. Облік розрахункових операцій.

Модуль 2. Облік кредитних, депозитних операцій, операцій з цінними паперами та інших банківських операцій

Тема 6. Облік операцій з кредитування.

Тема 7. Облік депозитних операцій банку.

Тема 8. Облік операцій банку з цінними паперами.

Тема 9. Облік операцій банку в іноземній валюті.

1.4. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі навчального плану

Дисципліна, що повинна передувати вивченню даної дисципліни (або “вихідні”) - “Банківська справа”.

На дану дисципліну спирається вивчення наступної дисципліни - “Облік зовнішньоекономічної діяльності”.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен

Знати:

- принципи побудови плану рахунків бухгалтерського обліку в банках;
- підходи до організації бухгалтерського обліку в банківських установах України;
- процедури здійснення основних банківських операцій;
- проблемні питання, пов'язані з функціонуванням системи бухгалтерського обліку в банках;
- положення інструктивно-нормативних документів НБУ з облікових питань;

- механізми застосування в обліковій практиці концептуальних принципів МСБО, в основі яких – нарахування доходів і витрат, оцінки та переоцінки активів.

Уміти: відобразити зміст банківських операцій за рахунками бухгалтерського обліку, вільно орієнтуватись у номенклатурі плану рахунків, формувати зміст облікової політики, визначати результат діяльності банку за даними фінансового обліку.

2. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. Основні принципи обліку в банках

Тема 1. Загальні теоретичні засади і принципи бухгалтерського обліку в банках

Питання лекції

1. Загальні теоретичні засади і принципи бухгалтерського обліку в банках.
2. Система бухгалтерського обліку в банку та її складові: підсистема фінансового обліку; підсистема управлінського обліку; підсистема податкових розрахунків.
3. Організація та забезпечення операційної діяльності в банках.
4. Первинні документи, реєстри синтетичного й аналітичного обліку.
5. Характеристика й особливості побудови плану рахунків бухгалтерського обліку в банках.
6. Необхідність запровадження коррахунків та їх використання під час обліку операцій за принципами оцінки й обачливості.

Характеристика банківської системи України. Види банківських операцій. Активні і пасивні операції комерційних банків.

Предмет і метод бухгалтерського обліку. Характеристика елементів методу. Передумови та необхідність поділу бухгалтерського обліку на фінансовий і управлінський. Значення та методика податкового обліку в системі комерційних банків.

Бухгалтерські документи (клієнтські, внутрішньобанківські) та реєстри бухгалтерського обліку. Їх характеристика; документообіг.

Особливості побудови Плану рахунків: мультивалютність, подвійний запис операцій за позабалансовими рахунками, нові вимоги до аналітичних рахунків, наявність управлінського обліку. Принципи побудови Плану рахунків: безперервність діяльності; стабільність правил бухгалтерського обліку; обачливість; нарахування доходів і видатків; дата операції; окреме відображення активів і пасивів; прийнятність вхідного балансу; перевага змісту над формою; оцінка; відкритість; консолідація, суттєвість.

Класифікація рахунків у Плані рахунків за видами контрагентів, характером операцій і ступенем зниження ліквідності.

Ведення синтетичного обліку за балансовими рахунками. Формування інформації про операції, що їх виконує банк за цими рахунками, та відображення результатів операцій за залишками на синтетичних балансових рахунках у фінансовій звітності.

Структура класів Плану рахунків: рахунки I—IV порядку. Логічні схеми взаємозв'язку між рахунками груп окремих розділів.

Поняття контррахунків та їх характеристика.

Характеристика позабалансових рахунків класу 9; особливості обліку операцій за системою подвійного запису за цими рахунками. Порядок визначення позабалансових рахунків (активний або пасивний).

Характеристика аналітичного обліку як підсистеми бухгалтерського обліку, що деталізує інформацію про кожного контрагента й кожну операцію. Значення параметрів аналітичного обліку для формування фінансової та статистичної звітності. Обов'язкові та необов'язкові параметри. Поділ параметрів аналітичного обліку залежно від сфери застосування на такі види: контрагенти (клієнти), документи, договори та безпосередньо аналітичні рахунки. Поділ обов'язкових параметрів на загальні та спеціальні. Формування номера аналітичного рахунка та нумерація рахунків доходу бюджету.

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Предмет і метод бухгалтерського обліку в банках.
2. Необхідність і зміст програми реформування бухгалтерського обліку в банках.
3. Система бухгалтерського обліку в банках та її складники: підсистема фінансового обліку; підсистема управлінського обліку; підсистема податкових розрахунків.
4. Основні принципи МСБО і їх застосування в обліковій практиці українських банків.
5. Зміст, положення, норми та правила облікової політики банку.
6. Основні риси бухгалтерського балансу банку.
7. Характеристика та особливості побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках.
8. Номенклатура рахунків позабалансового обліку та механізм подвійного запису на позабалансових рахунках банку.
9. Необхідність запровадження контррахунків та їх використання в обліку операцій за принципами оцінки й обачності.
10. Логічні схеми взаємозв'язку груп окремих розділів Плану рахунків банку.
11. Характеристика й особливості синтетичного та аналітичного обліку в банках.
12. Обов'язкові та необов'язкові параметри аналітичного обліку в банках.
13. Формування номера аналітичного рахунку в банках.
14. Класифікація банківських документів.

Тема 2. Облік капіталу банку

Питання лекції

1. Характеристика банківської системи України.
2. Процедура державної реєстрації банку.

3. Облікова процедура реєстрації банку та змін до статутного капіталу.
4. Облік власних акцій, викуплених у акціонерів.
5. Облік інших складових капіталу банку.

Характеристика капіталу комерційного банку як залишкового інтересу банку в активах за вирахуванням зобов'язань.

Структура балансових рахунків класу 5 Плану рахунків «Капітал банку».

Порядок обліку операцій під час формування статутного капіталу до реєстрації комерційного банку за тимчасовим рахунком у територіальному управлінні Національного банку. Облік сум несплаченого та сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку, облік операцій щодо розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним капіталом. Бухгалтерський облік емісійних різниць у процесі первинного розміщення акцій.

Облік операцій з викупу банком акцій власної емісії та їх подальшої реалізації.

Облік внесків за зареєстрованими змінами до статутного капіталу. Бухгалтерський облік операцій, пов'язаних із нарахуванням дивідендів і розрахунками з акціонерами (засновниками). Відображення в системі рахунків бухгалтерського обліку фінансового результату поточного року та його розподілу. Облік операцій з формування фондів комерційного банку за рахунок нерозподіленого прибутку.

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Структура банківської системи України.
2. Склад капіталу банку і відображення його елементів за класом 5 Плану рахунків бухгалтерського обліку банків.
3. Характеристика рахунків, призначених для обліку капіталу банку.
4. Облік сум несплаченого та сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку.
5. Особливості записів за контрпассивними рахунками в процесі обліку капіталу банку.

6. Облік операцій з акціями власної емісії в процесі державної реєстрації банку.
7. Визначення емісійних різниць і приклади їх обліку в банку.
8. Облік розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним капіталом.
9. Облік операцій з нарахування дивідендів і розрахунків з акціонерами.
10. Облік операцій викупу власних акцій банку, що перебувають у власності акціонерів (викуп, розміщення, анулювання).

Тема 3. Облік доходів і витрат банку

Питання лекції

1. Класифікація доходів і витрат банку та відображення класифікаційних груп у Плані рахунків бухгалтерського обліку банків.
2. Облік доходів і витрат на основі базових принципів МСБО.
3. Правила обліку доходів (витрат).
4. Облік формування резервів під заборгованість за нарахованими доходами.
5. Облік часткового або повного погашення боржником заборгованості за нарахованими доходами.
6. Податковий облік у банках.
7. Порядок закриття рахунків доходів і витрат. Визначення фінансового результату діяльності банку.

Структура класів 6 і 7 («Доходи» і «Витрати») Плану рахунків. Класифікація доходів і витрат банку.

Принципи відображення в бухгалтерському обліку доходів і витрат банку (нарахування, відповідності, обережності).

Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат). Облік операцій за рахунками «Доходи майбутніх періодів» (3600) і «Витрати майбутніх періодів» (3500).

Правила обліку доходів і витрат за методом нарахування та відображення результатів у системі фінансового обліку та у фінансовій звітності. Облік прострочених нарахованих доходів. Облік сумнівної заборгованості за нарахованими доходами. Облік формування спеціального резерву під заборгованість за нарахованими доходами. Облік списання сумнівної заборгованості за рахунок резервів. Порядок визнання витрат у системі фінансового обліку. Зміст податкового обліку. Способи ведення обліку валових доходів і валових витрат: позасистемно; на балансових рахунках; на позабалансових рахунках.

Порядок закриття рахунків доходів (витрат) і підрахунок фінансових результатів поточного року, облік нарахування, сплати податку на прибуток і розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість. Відображення зазначених операцій у системі фінансового та податкового обліку.

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Дати визначення економічних категорій “доходи”, “витрати”, “прибуток”, “збиток”.
2. Характеристика доходів і витрат банку.
3. Навести класифікаційні групи доходів (витрат) банку.
4. Відображення класифікаційних груп доходів (витрат) у Плані рахунків банку.
5. Пояснити дію принципів МСБО: нарахування, відповідності, обачності у відображенні в підсистемі фінансового обліку доходів (витрат).
6. Правила обліку доходів банку (облік їх нарахування, облік прострочених нарахованих доходів, облік сумнівних нарахованих доходів). За кожним правилом навести потрібну кореспонденцію рахунків.
7. Правила обліку витрат банку. Навести приклади кореспонденції рахунків.
8. Облік процентних доходів і витрат банку.
9. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат).

10. Облік комісійних доходів і витрат банку.
11. Облік витрат на утримання персоналу банку.
12. Облік операцій за рахунками “Доходи майбутніх періодів” і “Витрати майбутніх періодів”.
13. Облік нарахування спеціального резерву під прострочені та сумнівні нараховані доходи.
14. Облік часткового або повного погашення контрагентами заборгованості за нарахованими доходами, списаної з балансу за рахунок резервів.
15. Порядок визнання витрат у підсистемі фінансового обліку.
16. Податковий облік у банках і способи й організація його ведення.
17. Облік процедури згортання доходів і витрат банку.
18. Відображення в системі рахунків фінансового результату діяльності банку.
19. Облік нарахування та сплати податку на прибуток.
20. Дати визначення та характеристику поняттям “відстрочені податкові активи” та “відстрочені податкові зобов’язання”.

Тема 4. Облік касових операцій

Питання лекції

1. Організація ведення касових операцій у банках.
2. Порядок забезпечення та облік операцій з підкріплення банків готівкою.
3. Касові операції банків з клієнтами та методика бухгалтерського обліку.

Загальні положення Інструкції про організацію роботи з готівкового обігу установами банків України (затверджена постановою Правління (далі — ПП) НБУ від 19.02.01 № 69). Порядок підготовки та розробки прогнозів касових оборотів, розгляд та затвердження заявок-розрахунків клієнтів для встановлення лімітів залишку готівки в касі.

Основні нормативні документи, що регламентують організацію емісійно-касової роботи в установах банків.

Порядок здійснення касових операцій у прибуткових і видаткових касах. Облік операцій, що проводяться вечірніми касами та касами перерахунку. Порядок роботи кас банків при підприємствах і організаціях. Обробка, формування і пакування грошових білетів, монет і валютних цінностей. Організація резервних фондів Національного банку України.

Порядок підкріплення операційних кас установ банку під час роботи через консолідований кореспондентський рахунок. Інкасація грошової виручки інкасаторами банків. Облік даних операцій.

Порядок закриття операційної каси банків.

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Назвіть рахунки, що використовуються для обліку касових операцій, їх призначення.
2. Облік операцій каси з приймання готівки.
3. Облік операцій, що виконуються в післяопераційний час.
4. Облік операцій видаткових кас.
5. Облік операцій з підкріплення операційної каси банку.
6. Організація і нормативно – правове забезпечення ведення касових операцій у банках України.
7. Облік внутрішньобанківських операцій банків з використанням готівки.
8. Облік операцій з банківськими металами.

Тема 5. Облік розрахункових операцій

Питання лекції

1. Відкриття банками рахунків клієнтів і використання коштів за цими рахунками.
2. Облік безготівкових розрахунків у банку.
3. Облік операцій з застосуванням платіжних карток.

Зміст Інструкції про міжбанківські розрахунки в Україні. Характеристика міжбанківських розрахунків. Порядок відкриття кореспондентських рахунків

банкам (філіям) у територіальних управліннях Національного банку. Перелік документів, що подаються до територіального управління НБУ.

Відкриття та ведення рахунків лоро і ностро. Механізм дії прямих кореспондентських рахунків між банками.

Перелік бухгалтерських операцій і механізм здійснення міжбанківських розрахунків через СЕП.

Загальні положення Інструкції про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті (затверджена ПП НБУ 18.12.98). Характеристика рахунків, що відкриваються клієнтам у комерційних банках: поточні, депозитні (вкладні) в національній та іноземній валюті, поточні бюджетні у національній валюті України. Перелік документів, що подаються до банку для відкриття рахунків. Особливості відкриття рахунків у національній валюті фізичним особам: розрахункові та вкладні рахунки громадян.

Загальні положення Інструкції про безготівкові розрахунки в країні в національній валюті (затверджена ПП НБУ від 21.01 08 № 22).

Правила використання під час здійснення розрахункових операцій платіжних інструментів у формі: меморіального ордера; платіжного доручення; платіжної вимоги; розрахункового чека; акредитива.

Загальні правила документообігу. Проведення розрахунків у системі електронних платежів «клієнт — банк».

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Відкриття банками рахунків клієнтів і використання коштів за ними.
2. Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень.
3. Облік безготівкових розрахунків чеками.
4. Облік розрахунків акредитивами.
5. Облік розрахунків платіжними вимогами – дорученнями.
6. Облік розрахунків платіжними вимогами.
7. Облік розрахунків за допомогою систем дистанційного обслуговування.

8. Облік коштів за операціями з емісії та видачі банківської платіжної картки.
9. Внесення коштів на картрахунки юридичних і фізичних осіб.
10. Бухгалтерський облік операцій з видачі готівкових коштів із використанням платіжних карток.

МОДУЛЬ 2. Облік кредитних, депозитних операцій, операцій з цінними паперами та інших банківських операцій

Тема 6. Облік операцій з кредитування

Питання лекції

1. Відображення класифікаційних груп видів кредитів у плані рахунків бухгалтерського обліку в банках.
2. Облік основної суми заборгованості за етапами здійснення кредитного процесу.
3. Порядок відображення в обліку операцій овердрафт, репо та факторингу.
4. Облік простроченої та сумнівної кредитної заборгованості.
5. Облік формування та використання резерву для відшкодування можливих втрат за кредитними операціями банків.
6. Облік операцій з нарахування та сплати процентних доходів (витрат) за кредитними операціями.
7. Облік операцій з повернення раніше списаної безнадійної заборгованості за основним кредитним боргом і нарахованими процентними доходами.
8. Облік позабалансових зобов'язань із кредитування.
9. Облік комісійних доходів (витрат) за кредитними операціями.

Класифікація кредитних операцій банку. Порядок визнання кредиту на балансових і позабалансових рахунках. Зміст і положення кредитної угоди, яка визначає умови кредитування. Зміст облікової процедури за кредитною операцією: відкриття аналітичних рахунків (загальні і спеціальні параметри); облік номіналу кредиту; облік простроченої кредитної заборгованості; облік сумнівної кредитної заборгованості. Відображення зазначених елементів облікової процедури за

рахунками Плану рахунків бухгалтерського обліку. Облік формування та використання резервів під можливі втрати за кредитними операціями. Облік безнадійної кредитної заборгованості та процедури її списання з балансу банку за рахунок резерву під нестандартну кредитну заборгованість.

Облік операцій з часткового (повного) погашення раніше списаної безнадійної кредитної заборгованості. Призначення рахунків групи 671 «Повернення списаних активів» у частині виданих кредитів. Облік операцій з нарахування доходів, обліку прострочених і сумнівних нарахованих доходів. Облік операцій з формування та використання резервів під заборгованість за нарахованими доходами. Використання позабалансових рахунків у процедурі нарахування процентних доходів.

Особливості обліку кредитних операцій овердрафт, РЕПО, урахування векселів, за факторинговими операціями.

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Організація обліку кредитних операцій банку.
2. Характеристика рахунків для обліку кредитних операцій банку.
3. Облік основної суми боргу за кредитними операціями банку.
4. Облік нарахування і сплати процентів за кредитними операціями банку.
5. Облік сумнівних кредитів і безнадійних кредитів.
6. Класифікація кредитів за ступенем ризику.
7. Облік формування резервів під можливі втрати банків за кредитними операціями.
8. Використання позабалансових рахунків за операціями з кредитування.
9. Облік іпотечних кредитів.
10. Характеристика й основні риси обліку окремих кредитних операцій банку (кредитна лінія, овернайт, овердрафт, кредити, надані за операціями репо, факторингу і за врахованими векселями).

Тема 7. Облік депозитних операцій банку

Питання лекції

1. Правила ведення депозитних операцій у банках України.
2. Облік залучених вкладів (депозитів) у банку.
3. Облік розміщених вкладів (депозитів) на міжбанківському ринку.
4. Облік нарахованих і сплачених доходів і витрат за вкладними (депозитними) операціями.
5. Бухгалтерський облік коштів, залучених за ощадними (депозитними) сертифікатами.

Характеристика груп балансових і позабалансових рахунків для фінансового обліку залучення (розміщення) депозитів, сплати витрат і отримання доходу за ними.

Класифікація депозитів за економічним змістом і строками використання коштів. Активні і пасивні депозитні операції та відображення результатів їх проведення в фінансовій звітності.

Облік номіналу депозиту. Вплив методу виплати процентів (за період або на період) на облік номіналу депозиту.

Облік процентних витрат. Розрахунок нарахованих процентів за простою (номіальною) або складною (ефективною) процентною ставкою.

Зміст облікової політики банку щодо використання методу нарахування процентів за депозитними операціями.

Облік операцій з погашення депозиту.

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Види депозитів (вкладів) за суб'єктами ринку та за строковістю.
2. Пояснити відмінності депозиту від вкладу.
3. Облік залучення і повернення номіналу депозиту.
4. Облік нарахування і сплати банку процентів за вкладом (депозитом), у тому числі капіталізації депозиту.
5. Облік активних міжбанківських вкладних (депозитних) операцій.
6. Облік пасивних міжбанківських вкладних (депозитних) операцій.

7. Бухгалтерський облік формування спеціальних резервів на покриття можливих втрат за розміщеними вкладками (депозитами) і за нарахованими доходами.

8. Облік сплачених банком процентів за депозит (вклад) авансом.

9. Порядок обліку, зберігання та знищення бланків ощадних (депозитних) сертифікатів.

10. Облік випуску і погашення банком депозитних (ощадних) сертифікатів.

Тема 8. Облік операцій банку з цінними паперами

Питання лекції

1. Загальні підходи до оцінки і класифікації цінних паперів (ЦП), що обліковуються в банківському портфелі.

2. Облік цінних паперів у торговому портфелі банку.

3. Облік цінних паперів у портфелі банку до погашення.

4. Облік інвестицій в асоційовані та дочірні компанії.

Загальні положення Інструкції з бухгалтерського обліку операцій з цінними паперами в банках України (затверджена ПП НБУ від 20.08.03 № 355). Класифікація цінних паперів за видами сплати доходу: цінні папери з визначеним прибутком і цінні папери з невизначеним прибутком. Форми випуску цінних паперів. Структура балансових і позабалансових рахунків для фінансового обліку операцій з розміщення, обігу, сплати доходу та погашення власних і придбаних цінних паперів.

Облік цінних паперів у торговому портфелі банку на момент їх придбання. Облік операцій переоцінки вартості цінних паперів у торговому портфелі до справедливої вартості.

Облік операцій переведення цінних паперів з торгового портфеля банку до портфеля на продаж. Облік реалізації (продажу) цінних паперів з торгового портфеля банку.

Особливості обліку цінних паперів у портфелі банку на продаж (облік акцій і боргових цінних паперів). Облік переоцінки на дату балансу цінних паперів портфеля на продаж, які обліковуються за справедливою вартістю. Облік втрат банку від зменшення корисності цінних паперів і формування резервів. Облік операцій переведення цінних паперів з портфеля на продаж до торгового портфеля. Облік реалізації (продажу) цінних паперів з портфеля на продаж.

Особливості обліку цінних паперів у портфелі банку до погашення. Облік погашення цінних паперів у портфелі до погашення. Облік формування та використання резервів під заборгованість за нарахованими доходами за цінними паперами.

Особливості обліку інвестицій в асоційовані і дочірні компанії. Відображення в бухгалтерському обліку частки банку в чистому прибутку (збитку) об'єкта інвестування та в змінах власного капіталу. Облік операцій з реалізації інвестицій в асоційовані й дочірні компанії.

Облік комісійних операцій з цінними паперами. Облік операцій з купівлі цінних паперів за дорученням клієнта та з їх продажу. Облік інкасування векселів, їх доміциляції. Облік боргових цінних паперів власної емісії. Облік операцій з цінними паперами за позабалансовими рахунками.

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Класифікація цінних паперів і операцій з ними.
2. Облік операцій банку з акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у торговому портфелі банку.
3. Облік придбання цінних паперів, переоцінки, нарахування доходів за цінними паперами.
4. Облік операцій банку з акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж.
5. Облік вкладень банку в боргові цінні папери з метою утримання в торговому портфелі і портфелі на продаж.
6. Облік операцій банку з борговими цінними паперами в портфелі банку до погашення.

7. Облік зменшення корисності цінних паперів і формування резервів.
8. Облік реалізації цінних паперів.
9. Облік інвестицій в асоційовані і дочірні компанії.
10. Облік переведення цінних паперів з одного портфеля до іншого.
11. Облік цінних паперів власної емісії.
12. Облік цінних паперів власного боргу.

Тема 9. Облік операцій банку в іноземній валюті

Питання лекції

1. Вплив мультивалютного принципу побудови плану рахунків бухгалтерського обліку на облікову процедуру банків за операціями в іноземній валюті.
2. Облік операцій в іноземній валюті на дату операції.
3. Валютна позиція банку та її врахування в бухгалтерських записах за операціями в іноземній валюті.
4. Методика обліку операцій з купівлі – продажу іноземної валюти для власних потреб банку на дату розрахунку.
5. Облік операцій з купівлі – продажу іноземної валюти за гривні за дорученням клієнтів на дату розрахунку.
6. Відображення в бухгалтерському обліку переоцінки активів і зобов'язань в іноземній валюті.

Характеристика операцій в іноземній валюті, здійснюваних банками, та їх типи. Ідентифікація операцій за параметрами аналітичного обліку.

Валютна позиція банку за окремими видами валют та її врахування в системі бухгалтерського обліку при здійсненні обмінних операцій в іноземній валюті. Типи операцій, що впливають на розмір відкритої валютної позиції банку.

Бухгалтерський облік готівкових обмінних операцій в іноземній валюті. Особливості обліку операцій купівлі однієї іноземної валюти за іншу іноземну валюту. Облік доходів (витрат) за операціями, що здійснені в іноземній валюті. Облік результатів за обмінними операціями. Коригування статей балансу в разі

зміни валютних курсів. Відображення результатів коригування в системі рахунків бухгалтерського обліку.

Зв'язок між операціями в іноземній і національній валюті через рахунки 3800 і 3801 та порядок їх згортання під час складання фінансової звітності.

Облік операцій з придбання (продажу) іноземної валюти за дорученням клієнтів на міжбанківському валютному ринку і за рахунок ліміту власної валютної позиції банку. Облік операцій з кредитування в іноземній валюті, нарахування процентних доходів і формування резервів під можливі втрати банку через непогашення кредитної заборгованості та нарахованих процентів, що обліковуються в іноземній валюті.

Контрольні запитання та завдання для самопідготовки

1. Класифікація операцій в іноземній валюті.
2. Характеристика рахунків для запису валютної позиції. Відображення в обліку доходів і витрат, нарахованих (сплачених в іноземній валюті).
3. Характеристика рахунків ностро і лоро.
4. Поняття валютної позиції банку, її види, відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку.
5. Облік операцій з придбання іноземної валюти за дорученням клієнтів.
6. Облік операцій з продажу іноземної валюти за дорученням клієнтів.
7. Облік операцій з готівковою іноземною валютою.
8. Облік операцій, які впливають на зміну валютної позиції: облік нарахування доходів (витрат); облік придбання основних засобів за іноземну валюту; облік формування резервів.
9. Особливості обліку операцій за внесками акціонерів до статутного капіталу банку в іноземній валюті.
10. Облік обмінних операцій банку в іноземній валюті.
11. Облік інших неторговельних операцій банку в іноземній валюті.

12. Облік торговельних операцій в іноземній валюті.
13. Облік строкових операцій в іноземній валюті.
14. Методи розрахунку реалізованого результату за операціями в іноземній валюті.
15. Облік операцій в іноземній валюті, які виконуються за дорученнями клієнтів за рахунок валютної позиції банку.

Завдання для виконання контрольної роботи з курсу “Облік кредитно – розрахункових операцій в банках”

Відповідно до навчального плану з дисципліни “Облік кредитно – розрахункових операцій в банках” для студентів передбачається поза аудиторна самостійна робота, яка є важливою формою оволодіння матеріалом і відповідним чином сприяє поглибленню знань за темами. Результати самостійної роботи студент подає викладачу або на кафедру завчасно на перевірку у вигляді контрольної роботи.

Номер варіанта вибирається за кінцевим номером залікової книжки студента. Виконується на аркушах А4 власноручно або друкується. Робота оформлюється згідно з вимогами діючого державного стандарту.

Зміст роботи складається з двох розділів:

1. Відповідь на теоретичні питання.
2. Складення проведення бухгалтерського обліку.

Перший розділ має містити ґрунтовні відповіді на запитання.

Другий розділ роботи передбачає здійснення розрахунків і формування таблиці бухгалтерських проведення, за викладеною в лекційному курсі методологією на основі визначених вихідних даних. Проведення і розрахунки мають супроводжуватися поясненнями.

Контрольна робота анулюється, а студент отримує нове подвійне завдання, якщо він писав не свій варіант теоретичних питань, або завдання.

Варіант 1.

Теоретичні питання

1. Які документи касового обліку Ви знаєте? Дайте характеристику заяви на переказ готівки і прибуткового касового ордеру.
2. Охарактеризуйте рахунок 1005.
3. Ким підписується відомість нарахованих процентів?
4. Охарактеризуйте групу 950.
5. На яких рахунках ведеться облік кредитів, що надані банком за врахованими вексями?
6. На яких рахунках обліковуються кредити овердрафт, надані клієнтам?

Практичне завдання

16.01.2008р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 30000 грн. строком на 4 місяці з 16.01.2008р. по 16.05.2008р. з оплатою 24% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №14 від 09.01.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “30/360”;
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 16.01.2008р., оцінна вартість застави – 40000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

20.01.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 15000 грн.

15.03.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 15000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 2.

Теоретичні питання

1. Які реквізити повинен проконтролювати касир банку на видатковому документі перед видачею грошей клієнтові банку?
2. Яким документом підтверджується видача грошових коштів співробітнику банку на відрядження?
3. Які методи використовуються при нарахуванні процентів за кредит?
4. Закінчить вираз: “Міжбанківські активні кредитні операції – це . . . ”
5. Закінчить вираз: “Переврахування векселя – це . . . ”
6. Складіть бухгалтерський запис нарахування процентів за овердрафтом залежно від категорії позичальника.

Практичне завдання

15.02.2008 р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 50000 грн. строком на 6 місяців з 15.02.2008 р. по 15.08.2008р. з оплатою 20% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №25 від 06.02.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “факт/360”;

- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 15.02.2008р., оцінна вартість застави – 60000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

20.02.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

16.03.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 20000 грн.

24.05.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

20.07.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 3.

Теоретичні питання

1. Укажіть періодичність проведення ревізії грошових коштів.
2. Які обов'язкові розділи повинні бути в кредитному договорі?
3. За допомогою яких документів здійснюється погашення кредиту та процентів?
4. Які існують основні види документарного оформлення угод міжбанківського кредитування?
5. Складіть бухгалтерський запис про переврахування врахованих векселів до строку платежу.
6. Складіть бухгалтерський запис у разі прострочення сплати процентів за овердрафтом.

Практичне завдання

06.03.2008р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 25000 грн. строком на 3 місяці з 06.03.2008р. по 06.06.2008р. з оплатою 22% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №91 від 01.03.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “факт/факт”;
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 06.03.2008р., оцінна вартість застави – 35000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

14.03.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 15000 грн.

19.08.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

02.06.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 4.

Теоретичні питання

1. У процесі ревізії грошових коштів у касі банку виявлена нестача в сумі 50 грн. Відобразіть в обліку суму нестачі.

2. Коли починається облік кредитної операції?
3. На яких рахунках відображаються комісійні доходи за кредитними операціями?
4. Охарактеризуйте групи 121,151 і 152.
5. Закінчить вираз: “Факторинг – це . . .”
6. Складіть бухгалтерський запис у разі прострочення строку погашення основної суми боргу за кредитом овердрафт.

Практичне завдання

20.08.2008р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 20000 грн. строком на 6 місяців з 20.08.2008р. по 20.10.2008р. з оплатою 25% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №210 від 10.08.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “30/360”;
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 20.08.2008р., оцінна вартість застави – 30000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

27.08.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 2000 грн.

19.05.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 3000 грн.

12.06.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

08.08.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 2000 грн.

27.09.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 3000 грн.

06.10.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 5.

Теоретичні питання

1. Чи може здійснювати підкріплення операційної каси банку інший банк – юридична особа?
2. На якому рахунку оприбутковується кредитний договір?
3. Складіть бухгалтерський запис простроченої заборгованості за кредитом.
4. Охарактеризуйте групи 158 і 178.
5. З якої дати починається облік факторингової операції?
6. Закінчить вираз: “Резерв під кредитні ризики банки створюють для . . .”

Практичне завдання

14.02.2008р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 40000 грн. строком на 9 місяців з 14.02.2008р. по 14.11.2008р. з оплатою 19% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №27 від 02.02.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “факт/факт”;

- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 14.02.2008р., оцінна вартість застави – 60000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

22.02.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

09.03.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

26.05.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

15.08.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 6.

Теоретичні питання

1. На якому рахунку обліковується інкасована грошова виручка в банку?
2. На яких рахунках оприбутковуються предмети застави?
3. Складіть бухгалтерський запис простроченої заборгованості за процентами.
4. Складіть бухгалтерський запис надання міжбанківського кредиту.
5. Які рахунки відкриваються для обліку факторингових операцій?
6. За якими критеріями здійснюється класифікація кредитного портфеля?

Практичне завдання

09.08.2008р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 60000 грн. строком на 3 місяці з 09.08.2008р. по 09.11.2008р. з оплатою 27% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №155 від 01.08.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “факт/360”;
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 09.08.2008р., оцінна вартість застави – 80000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

16.08.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 20000 грн.

06.09.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 20000 грн.

11.10.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 20000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 7.

Теоретичні питання

1. Закінчить вираз: ”При отриманні грошового чека відповідальний працівник перевіряє . . . ”
2. Охарактеризуйте призначення рахунків 2 класу.
3. Охарактеризуйте рахунок 6397.
4. Закінчить вираз: “Врахування векселів – це . . . ”

5. На якому рахунку обліковується договірна вартість факторингової операції?

6. Охарактеризуйте назви обслуговування боргу відповідно до стану погашення позичальником кредитної заборгованості за основним боргом і процентами на підставі кредитної історії позичальників і їх взаємовідносин з банком.

Практичне завдання

24.07.2008р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 50000 грн. строком на 4 місяці з 24.07.2008р. по 24.11.2008р. з оплатою 21% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №92 від 19.07.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “факт/факт”;
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 24.07.2008р., оцінна вартість застави – 75000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

26.07.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 15000 грн.

06.09.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 15000 грн.

07.11.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 20000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 8.

Теоретичні питання

1. Охарактеризуйте призначення рахунку 1001.
2. Які спеціальні обов'язкові параметри аналітичних кредитних рахунків?
3. Складіть бухгалтерський запис сплати прострочених процентів.
4. На підставі якого документу здійснюється врахування векселів банком?
5. На яких рахунках відображаються комісійні доходи за факторинговими операціями?
6. Охарактеризуйте групи 159,240,179 і 249.

Практичне завдання

08.06.2008р. укладено кредитний договір між банком "А" і підприємством "В". Умови кредитного договору:

- сума кредиту 45000 грн. строком на 6 місяців з 08.06.2008р. по 08.12.2008р. з оплатою 24% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №66 від 02.06.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – "30/360";
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 08.06.2008р., оцінна вартість застави – 60000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;

- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

15.06.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

17.08.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

20.09.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

24.10.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

13.11.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

08.12.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 9.

Теоретичні питання

1. Виявлено надлишок готівки в процесі ревізії в пачці Банкнотно-монетного двору. Складіть бухгалтерський запис.
2. Складіть бухгалтерський запис видачі кредиту позичальнику готівкою. Суму визначте самостійно.
3. Складіть бухгалтерський запис процентів у разі визнання банком їх сумнівними.
4. Складіть бухгалтерський запис про врахування векселів.
5. Закінчить вираз: “Овердрафт – це . . .”
6. Закінчить вираз: “Загальна заборгованість за кредитними операціями становить . . .”.

Практичне завдання.

27.08.2008р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 50000 грн. строком на 3 місяці з 27.08.2008р. по 27.07.2008р. з оплатою 18% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №27 від 17.08.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “факт/360”;
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 27.08.2008р., оцінна вартість застави – 85000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

28.08.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 20000 грн.

18.05.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 20000 грн.

10.07.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Варіант 10.

Теоретичні питання

1. Складіть бухгалтерський запис при здаванні грошей клієнтом у банк. Суму визначте самостійно.
2. В якому випадку на рахунку 1005 може бути залишок?
3. За якою формулою здійснюється розрахунок процентів за кредитом?

4. Охарактеризуйте групи 209,219 і 229.
5. За якою формулою виконується розрахунок щомісячної суми амортизації дисконту?
6. На якому рахунку обліковуються кредити овердрафт, надані банкам?

Практичне завдання

18.05.2008р. укладено кредитний договір між банком “А” і підприємством “В”. Умови кредитного договору:

- сума кредиту 20000 грн. строком на 3 місяці з 18.05.2008р. по 18.08.2008р. з оплатою 20% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом №52 від 12.05.2008р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом – “факт/факт”;
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення – не враховується;
- забезпечення – договір застави від 18.05.2008р., оцінна вартість застави – 40000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

25.05.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

08.06.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 10000 грн.

17.07.2008р. – оплачено платіжне доручення в сумі 5000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Складіть бухгалтерське проведення стосовно вищезазначеної конкретної угоди.

Приклад розв'язання практичного завдання

21.09.2008 р. укладено кредитний договір між АКБ "Арка" та АТ "Ластівка". Умови кредитного договору:

- сума кредиту - 10 000 грн. строком на 2 місяці з 21.09.2008 р. по 21.11.2008 р. з оплатою 21% річних;
- видача кредиту здійснюється шляхом сплати розрахункових документів позичальника на поточні потреби згідно з контрактом № 72 від 01.09.2008 р.;
- нарахування процентів за кредитом відбувається в останній день місяця;
- кількість днів визначається за методом - "факт/факт";
- при розрахунку процентів перший день фактичної видачі кредиту враховується, а останній день його погашення - не враховується;
- забезпечення - договір застави від 21.09.2008 р., оцінна вартість застави - 15 000 грн., предмети застави передані на зберігання банку-кредитору;
- сплата процентів та кредиту здійснюється на дату закінчення кредитної угоди.

Операції за кредитним рахунком позичальника:

29. 09. 2008 р. - оплачено платіжне доручення в сумі 2000 грн.

17. 11. 2008 р. - оплачено платіжне доручення в сумі 8000 грн.

Умови кредитної угоди виконано.

Облік кредиту стосовно вищезазначеної конкретної угоди наведено у таблиці.

Таблиця - Облік кредиту, наданого АТ "Ластівка"

Дата	Зміст операції	Дебет	Кредит	Сума, грн.
21.09.08	Оприбуткування кредитної справи клієнта	9819	991	1
21.09.08	Оприбуткування застави	9500	990	15000
21.09.08	Оприбуткування зобов'язань із кредитування	9129	990	10000

29.09.08	Надання кредиту	2062	1200	2000
29.09.08	Списання зобов'язань із кредитування	990	9129	2000
30.09.08	Нарахування процентів $\frac{2 \cdot 2000 \cdot 0,21}{365}$	2068	6026.1	2.30
31.10.08	Нарахування процентів $\frac{31 \cdot 2000 \cdot 0,21}{365}$	2068	6026.1	35.67
17.11.08	Надання кредиту	2062	1200	8000
17.11.08	Списання зобов'язань із кредитування	990	9129	8000
21.11.081	Нарахування процентів $\left(\frac{(16 \cdot 2000 + 4 \cdot 10000) \cdot 0,21}{365} \right)$	2068	6026.1	41.42
21.11.08	Сплата процентів	2600	2068	79.39
21.11.08	Відображення отриманих доходів в аналітичному обліку	6026.1	6026.2	79.39
21.11.08	Сплата кредиту	2600	2062	10000
21.11.08	Списання застави	990	9500	15000
21.11.08	Списання кредитної справи клієнта	991	9819	1

Тестові завдання для поточного контролю знань і вмінь.

Як відомо, тест (від англ. test - випробування) – це завдання стандартної форми, виконання якого повинно виявити певні вміння і навички, здатності або інші характеристики. Тести характеризуються певними особливостями, серед яких:

- Відносна простота процедури і необхідного обладнання;
- Безпосередня фіксація результатів;
- Можливість використання як індивідуально, так і для груп;
- Наявність встановлених стандартів (норм).

Широкого використання набули тести в кредитно-модульній системі організації навчального процесу. Існує значне різноманіття тестів. При вивченні гуманітарних дисциплін, у тому числі й економічних, як правило, використовуються тести досягнень, серед яких є критеріально – орієнтовні тести.

При роботі з тестами студентам рекомендується уважно ознайомитися з проблемою запитання, а потім, аналізуючи надані відповіді, знайти правильну.

1. Авізуючим банком як учасником акредитивної операції в іноземній валюті може бути:

- a) банк, який відкриває акредитив на прохання клієнта або просить інший банк відкрити акредитив за його рахунок;
- b) банк, який бере на себе зобов'язання в доповнення до обов'язків банку-емітента здійснити платіж бенефіціару;
- c) банк, який повідомляє бенефіціара про відкриття на його ім'я акредитива;
- d) банк, указаний в акредитиві як виконуючий платіж бенефіціару проти документів.

Актив балансу банку містить інформацію про:

- a) джерела утворення коштів банку;
- b) склад і розміщення коштів банку;
- c) документи і цінності клієнтів банку;
- d) доходи банку.

2. Андеррайтинг — це:

- a) діяльність з випуску цінних паперів за дорученням, від імені і за рахунок емітента;
- b) комісійна діяльність, тобто купівля-продаж цінних паперів, що здійснюється банком як торговцем цінними паперами на підставі договорів;
- c) комерційна діяльність, яка передбачає купівлю-продаж цінних паперів, що здійснюється банком від свого імені та за свій рахунок з метою перепродажу третім особам.

3. Банк вивозить готівку до територіального управління НБУ власними силами:

- a) Дт1911 Кт1007;
- b) Дт1200 Кт 1911;
- c) Дт 1007 Кт 1001;
- d) Дт 1811 Кт1001.

4. Банк викупив 500 акцій, які були в обігу, і проводить реалізацію 200 цих акцій. Проведення за реалізацією власних акцій за більшою вартістю, ніж вони були викуплені, будуть такі:

- a) Дт 1200 Кт 3120 «Власні акції банку в портфелі на продаж, викуплені в акціонерів» Дт 6203 Кт 3120;

b) Дт 3120 Кт 1200 Дт 3120 Кт6203;
c) Дт 1200 Кт 3120 Дт1200 Кт6203 Дт 5000 «Зареєстрований статутний капітал банку» / субрахунок «Акції у власності банку» Кт 5000/субрахунок «Новий власник акцій»;

d) Дт 1200 Кт 5002/2 «Власні акції (частки, паї), що викуплені в акціонерів (учасників)»— новий власник Дт 1200 Кт 5010 «Емісійні різниці»

5. Банк-емітент списує кошти з рахунка чекодавця і перераховує їх на рахунок утримувача чека, що є в іншому банку:

a) Дт 2602 «Кошти в розрахунках суб'єктів господарювання» / аналітичний рахунок «Розрахунки чеками» Кт 2600 — рахунок утримувача чека;

b) Дт 2602 «Кошти в розрахунках суб'єктів господарювання» / аналітичний рахунок «Розрахунки чеками» Кт 1200;

c) Дт 2600 рахунок чекодавця Кт 2602 «Кошти в розрахунках суб'єктів господарювання» / аналітичний рахунок «Розрахунки чеками».

6. Банки відкривають такі види рахунків згідно з Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах № 492:

a) кредитні рахунки;

b) поточні рахунки юридичним особам;

c) карткові рахунки;

d) поточні рахунки типу «Н»;

e) поточні рахунки типу «Р»;

f) депозитні рахунки;

g) транзитні рахунки.

7. Бухгалтерський облік нарахованих доходів або витрат здійснюється не рідше від одного разу:

a) на тиждень;

b) квартал;

c) місяць.

8. Валютна позиція банку — це:

- a) співвідношення між активами і зобов'язаннями банку;
- b) співвідношення між активами і пасивами банку, які виражені в іноземній валюті;
- c) співвідношення між балансовими і позабалансовими активами банку в іноземній валюті та балансовими і позабалансовими зобов'язаннями в тій самій іноземній валюті;
- d) різниця між балансовими активами банку в іноземній валюті та балансовими зобов'язаннями в іноземній валюті.

9. Видано аванс на витрати за відрядженням працівникам банку: а) Дт2620 Кт 1002;

b) Дт3550 Кт 1001;

c) Дт3551 Кт1001.

10. Визнано сумнівною до повернення заборгованість за кредитами, наданими фізичним особам на поточні потреби:

a) Дт 2096 Кт 2067;

b) Дт 2290 Кт 2207;

c) Дт 2202 Кт 2290.

11. Від працівника банку надійшла в банк готівка як залишок виданого авансу.

Надходження коштів у касу буде оформлено:

a) заявою на переказ готівки;

b) повідомленням;

c) прибутковим касовим ордером;

d) грошовим чеком;

e) квитанцією за формою № 377-А.

12. Відображено в обліку безнадійні борги клієнтів, які списані з балансу за рахунок спеціальних резервів:

a) Дт 9601 Кт 9910;

b) Дт 9611 Кт 9910;

c) Дт 9601 Кт 9611.

13. Відстрочені податкові зобов'язання в банку виникають, якщо:

- a) валові податкові зобов'язання дорівнюють валовим податковим активам;
- b) валові податкові зобов'язання перевищують валові податкові активи;
- c) валові податкові активи перевищують валові податкові зобов'язання.

14. Грошові кошти на вкладні (депозитні) рахунки перераховуються юридичними особами:

- a) з поточних рахунків даних юридичних осіб;
- b) з поточних рахунків інших юридичних осіб;
- c) з іншого вкладного (депозитного) рахунка даної юридичної особи-депонента; d) готівкою.

15. Дата операції — це:

- a) дата реального зарахування або списання коштів за операцією;
- b) дата відображення в бухгалтерському обліку операції в день її здійснення, незалежно від дати руху коштів за цією операцією.

16. До активів банку належать:

- a) банкноти і монети в касі банку;
- b) статутний капітал банку;
- c) кредиторська заборгованість за отримані цінності;
- d) вклади і депозити юридичних і фізичних осіб.

17. До залучених коштів банку не належать:

- a) вклади на вимогу;
- b) операції репо;
- c) строкові депозити;
- d) залишки на поточних рахунках клієнтів.

18. До пасивів банку належать:

- a) кореспондентський рахунок банку в НБУ;
- b) депозити та кредити в інших банках;
- c) дебіторська заборгованість банку;
- d) цінні папери власного боргу;
- e) витрати банку.

19. Дочірній банк — це банк з такими властивостями:

- a) материнська компанія (банк) прямо володіє 50 % або більше голосів об'єкта інвестування;
- b) банк, у якому інвестор має суттєвий вплив і який не є спільним підприємством інвестора;
- c) інвестор прямо володіє 20 % або більше голосів об'єкта інвестування;
- d) інвестор надає банку суттєву технічну інформацію;
- e) банк, що контролюється іншим банком.

20. Етапи інвестиційної діяльності банку з цінними паперами включають:

- a) визначення цілей і форми інвестицій;
- b) вибір емісійних інструментів;
- c) державна реєстрація випуску акцій;
- d) формування і управління портфелем цінних паперів;
- e) розміщення акцій на первинному ринку цінних паперів.

21. З поточного рахунка клієнта перераховано банку комісійний дохід за надання кредиту:

- a) Дт 1200 Кт 6111;
- b) Дт 2600 Кт 6110;
- c) Дт2600 Кт 6111.

22. З рахунка лоро списано кошти за розрахунково-касове обслуговування банку-кореспондента:

- a) Дт1600 Кт6101;
- b) Дт1500 Кт6100;
- c) Дт1600 Кт6100;
- d) Дт7100 Кт1500.

23. За видами сплати доходу цінні папери можна класифікувати як:

- a) цінні папери з визначеним прибутком;
- b) купонні цінні папери (дають процентний дохід відразу в момент придбання);
- c) цінні папери з нульовим доходом;
- d) А,Б,В.

24. За операційною діяльністю в банку виникають:

- a) витрати на формування спеціальних резервів;
- b) витрати за операціями з реалізації інвестиційних цінних паперів;
- c) витрати на аудит;
- d) витрати за операціями з цінними паперами власного боргу.

25. За офіційним валютним курсом відображаються:

- a) доходи і витрати, що нараховані;
- b) купівля і продаж іноземної валюти за гривню;
- c) внески до статутного капіталу в іноземній валюті;
- d) сплачений аванс за запаси або основні засоби.

26. Залучення коштів на вклад на вимогу підприємства відобразатиметься таким бухгалтерським проведенням:

- a) Дт 2610 Кт 2600;
- b) Дт 2600 Кт 2600;
- c) Дт 1200 Кт 2600;
- d) Дт 2600 Кт 1200.

27. Здійснювати операції на міжбанківському валютному ринку не можуть такі суб'єкти:

- a) Національний банк України;
- b) іноземні банки;
- c) кредитно-фінансові установи-нерезиденти, які одержали індивідуальний дозвіл НБУ;
- d) банки України, які мають ліцензію НБУ на здійснення операцій з валютними цінностями;
- e) страхові компанії, що мають ліцензію НБУ на здійснення валютних операцій;
- f) інші юридичні особи.

28. Здійснюючи касові операції, банки мають забезпечувати:

- a) приймання, видачу, зберігання готівки операційної каси та інших цінностей;
- b) своєчасне повне оприбуткування готівки, що надійшла до кас банку;
- c) своєчасне відображення касових операцій у бухгалтерському обліку;

- d) мають забезпечувати цілісність та конфіденційність інформації;
- e) своєчасне завершення щоденного оброблення платежів.

29. Зменшення корисності цінних паперів полягає:

- a) у відображенні цінних паперів за нижчою з двох вартостей — балансовою чи ринковою;
- b) створенні загального резерву під нереалізований збиток;
- c) компенсації між нереалізованими прибутками та збитками від різних пакетів акцій;
- d) формуванні резерву на суму перевищення балансової вартості цінних паперів над оціненою сумою очікуваного відшкодування.

30. Інкасо в міжнародних розрахунках клієнтів банків різних країн — це:

- a) доручення банку своєму банку-кореспонденту виплатити певну суму грошей за дорученням та за рахунок переказодавця іноземному одержувачу з вказівкою способу відшкодування виплаченої суми;
- b) грошове зобов'язання банку, яке виставляється на підставі доручення його клієнта-імпортера провести платіж на користь експортера в межах певної суми та в установлені терміни проти комерційних документів;
- c) доручення експортера до свого банку одержати від імпортера безпосередньо певну суму або підтвердження (акцепт) того, що ця сума буде виплачена в установлений строк.

31. Інсайдер — це:

- a) фізична або юридична особа — резидент;
- b) фізична або юридична особа — нерезидент;
- c) фізична або юридична особа, споріднена стосовно банку;
- d) банк з низькою рейтинговою позицією.

32. Кореспондентський рахунок ностро — це:

- a) рахунок, відкритий в інших банках;
- b) рахунок, що його відкрив інший банк у даному банку;
- c) накопичувальний рахунок у Національному банку України;
- d) технічний рахунок.

33. Коротка відкрита валютна позиція — це:

- a) відкрита валютна позиція у відповідній валюті, коли пасиви та позабалансові зобов'язання перевищують активи та позабалансові вимоги;
- b) валютна позиція у відповідній валюті, коли активи та пасиви збігаються;
- c) відкрита валютна позиція у відповідній валюті, коли активи та позабалансові вимоги перевищують пасиви та позабалансові зобов'язання;
- d) різниця між залишками коштів у іноземній валюті, що формують активи та пасиви у відповідних валютах.

34. Купівля однієї іноземної валюти банком за готівку за іншу іноземну валюту, тобто конвертація готівкової іноземної валюти в обліку, відображається через такі подвійні записи:

- a) на суму купленої іноземної валюти: Дт 1500 Кт 3800 на суму проданої іноземної валюти: Дт 3800 Кт 1500 на суму вартості купленої іноземної валюти за офіційним курсом: Дт3801 (аналітичний рахунок з обліку гривневого еквівалента купленої іноземної валюти); Кт3801 (аналітичний рахунок з обліку гривневого еквівалента проданої іноземної валюти);
- b) на суму купленої іноземної валюти: Дт 1001 Кт 3800 на суму проданої іноземної валюти: Дт 3800 Кт 1001
- c) на суму купленої іноземної валюти: Дт 1001 Кт 3800 на суму проданої іноземної валюти: Дт 3800 Кт 1001 на суму еквівалента в гривнях купленої іноземної валюти за офіційним курсом: Дт3801 (аналітичний рахунок з обліку гривневого еквівалента купленої іноземної валюти); Кт3801 (аналітичний рахунок з обліку гривневого еквівалента проданої іноземної валюти);
- d) на суму купленої банком іноземної валюти: Дт 1001 Кт 3800 на суму проданої національної валюти: Дт 3801 Кт 1001

35. Мультивалютність Плану рахунків бухгалтерського обліку в комерційному банку України передбачає:

- a) ведення обліку операцій в іноземній валюті на окремих балансових рахунках;
- b) ведення обліку операцій в іноземній валюті на окремих позабалансових рахунках;

с) ведення обліку операцій в іноземній валюті за тими самими рахунками, що й операції в гривні;

д) забезпечення зв'язку між операціями в іноземній і національній валютах за допомогою технічних рахунків.

36. Надано довгостроковий кредит в інвестиційну діяльність суб'єкту господарювання:

а) Дт2213 Кт2600;

б) Дт 2073 Кт 2600;

с) Дт 2063 Кт 2073.

37. Надано короткостроковий кредит іншому банку:

а) Дт1523 Кт2600;

б) Дт1623 Кт1200;

с) Дт1523 Кт1200.

38. Напрямки розміщення коштів банку:

а) рахунки клієнтів на вимогу;

б) цінні папери власного боргу;

с) цінні папери в портфелі банку на продаж;

д) доходи банку;

е) вклади населення;

ф) кредити СГ на поточні потреби;

г) кореспондентські рахунки інших банків.

39. Нараховано витрати за кредитом, отриманим від міжнародного валютного фонду:

а) Дт 7060 Кт 2708;

б) Дт 7017 Кт1628;

с) Дт 7061 Кт2658.

40. Нараховано доходи за розрахунково-касове обслуговування клієнтів:

а) Дт 2600 Кт 3570;

б) Дт3570 Кт6110;

- c) Дт2600Кт6110;
- d) Дт1001 Кт6110.

41. Облік валових доходів і валових витрат банку ведеться:

- a) на синтетичних рахунках 6-го і 7-го класів;
- b) технічних рахунках;
- c) рахунках управлінського обліку.

42. Портфельні інвестиції — це:

- a) інвестиції в дочірні банки;
- b) інвестиції в асоційовані банки;
- c) портфель акцій інших банків у торговому портфелі.

43. Порядковий номер реєстрації клієнта банку в Книзі обліку відкритих рахунків — це:

- a) код контрагента;
- b) ідентифікаційний код;
- c) ознака інсайдера.

44. Поточними торговельними операціям за поточними рахунками в іноземній валюті є такі розрахунки:

- a) між юридичними особами-резидентами і юридичними особами-нерезидентами під час здійснення зовнішньоекономічної діяльності за торговельними операціями;
- b) оплата витрат за лікування громадян у медично-профілактичних закладах іншої держави;
- c) перерахування на утримання дипломатичних, офіційних представництв та інших представництв юридичних осіб-нерезидентів, які не ведуть підприємницької діяльності;
- d) розрахунки між юридичними особами-нерезидентами та юридичними особами-резидентами через юридичних осіб-резидентів (посередників) відповідно до договорів (контрактів, угод);
- e) обмінні операції з іноземною валютою (купівля-продаж готівки іноземної валюти за готівку в гривнях).

45. Принцип МСБО, за яким операції відображаються відповідно до їх економічної суті, а не юридичної форми:

- a) переваги змісту над формою;
- b) відкритості;
- c) суттєвості.

46. Принцип МСБО, за яким статті доходів і видатків ураховуються та обліковуються в період здійснення економічних операцій незалежно від факту отримання коштів:

- a) обачливості;
- b) нарахування;
- c) оцінки;
- d) консолідації.

47. Принцип МСБО, за яким статті доходів і витрат враховуються й обліковуються під час здійснення кредитних операцій:

- a) оцінки;
- b) консолідації;
- c) нарахування;
- d) обачливості.

48. Принцип МСБО, за яким установа банку повинна складати зведену фінансову звітність у цілому по банку з урахуванням своїх дочірніх і спільних підприємств і організацій банку, за винятком залишків за взаємними розрахунками та вкладеннями:

- a) консолідації;
- b) відкритості;
- c) суттєвості;
- d) мультивалютності.

49. Рахунки другого порядку Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках України:

- a) тризначні, означають групу рахунків;
- b) чотиризначні, означають повний шифр балансового рахунка;

- с) двозначні, означають розділ;
- д) означають клас Плану рахунків.

50. Рахунок, за яким банк обліковує кошти на вимогу фізичних осіб:

- а) 2600;
- б) 1200;
- с) 2620.

51. Рахунок, за яким банк обліковує суму відстрочених податкових активів:

- а) 7900;
- б) 3520;
- с) 3521;
- д) 3621

52. Розставте в порядку черговості платіжні документи на списання коштів:

- а) платіжне доручення клієнта банку на перерахування коштів постачальнику борошна;
- б) платіжне доручення на перерахування аліментів;
- с) платіжне доручення на перерахування комунального податку;
- д) платіжна вимога на відшкодування матеріальної шкоди, завданої обладнанню клієнта банку — підприємства;
- е) платіжна вимога-доручення на сплату електроенергії;
- ф) платіжне доручення на сплату банку процентів за кредит.

53. Сертифікат, який може бути достроково проданий власником іншій особі з одержанням першим власником прибутку, — це:

- а) ощадний сертифікат;
- б) процентний ощадний сертифікат;
- с) процентний депозитний сертифікат;
- д) депозитний сертифікат;
- е) купонний строковий депозитний сертифікат.

54. Спеціальні резерви під можливі втрати банку за кредитними операціями обліковуються:

- а) на активних рахунках сумнівної заборгованості за кредитами;

- b) контрпассивних рахунках;
- с) контрактивних рахунках.

55. Списання безнадійної заборгованості за нарахованими доходами з балансу за операціями з клієнтами відображається проведенням:

- a) Дт 2490 Кт 2480;
- b) Дт 1790 Кт 1780;
- с) Дт 3599 Кт 3589;
- d) Дт 9600 Кт9910.

56. Списано за рахунок резерву безнадійну до погашення заборгованість за кредитами, наданими суб'єктам господарювання на поточні потреби:

- a) Дт 2400 Кт 2096;
- b) Дт 2401 Кт2097;
- с) Дт 2600 Кт2067.

57. Строк дії акредитива:

- a) 10 днів;
- b) 20 днів;
- с) 35 днів;
- d) строк дії акредитива визначається в заяві заявником акредитива.

58. Сумнівна заборгованість за іншими нарахованими доходами обліковується:

- a) 1-му класі;
- b) 2-му класі;
- с) 3-му класі

59. У касі банку виявлено нестачу банкнот (грошей) з вини матеріально відповідальних осіб, при цьому здійснюється проведення в разі віднесення суми нестач на винних осіб:

- a) Дт3519 Кт1001;
- b) Дт3552 Кт6399 Дт991 Кт9617;
- с) Дт1001 Кт3552;
- d) Дт 7399 Кт1001 Дт9617 Кт991

60. У касі банку виявлено нестачу банкнот (грошей) з вини матеріально відповідальних осіб, при цьому здійснюється проведення в разі віднесення суми нестач на винних осіб:

- a) Дт3519 Кт1001;
- b) Дт3552 Кт6399 Дт991 Кт9617;
- c) Дт1001 Кт3552;
- d) Дт 7399 Кт1001 Дт9617 Кт991

61. У процесі обліку доходів і витрат у банку:

- a) статті не згортаються, а показуються в обліку окремо;
- b) статті згортаються й обліковуються наростаючим підсумком.

62. У разі розміщення річного ощадного сертифіката фізичній особі з дисконтом у бухгалтерському обліку здійснюються такі проведення:

- a) Дт 1001 Кт3326 Кт 3320;
- b) Дт 1001 Дт 3326 Кт 3320;
- c) Дт 1200 Кт3327 Кт3320;
- d) Дт 1001 Кт 3330 Дт 3336.

63. Фінансовий облік у банках:

- a) формує інформацію керівництву для планування, оцінки, контролю та забезпечення використання ресурсів банку;
- b) відображає стан додержання обов'язкових нормативів, установлених НБУ;
- c) відображає реальний фінансовий стан банку відповідно до вимог законодавчих актів і МСБО;
- d) відображає стан розрахунків з бюджетом і позабюджетними фондами за податками, зборами й обов'язковими платежами.

64. Формування резерву під нараховані доходи за міжбанківськими операціями відображається проведенням:

- a) Дт7702 Кт1790;
- b) Дт7720 Кт1790;
- c) Дт7701 Кт1780.

65. Якщо ринкова ставка процента за цінним папером вище, ніж офіційна ставка, то боргові цінні папери продаються на фондовому ринку:

- a) з премією;
- b) з дисконтом;
- c) за номіналом;
- d) з надбавкою.

Поточний і підсумковий контроль знань.

Критерії оцінювання знань студентів.

Результати поточної навчальної діяльності з дисципліни «Облік кредитно – розрахункових операцій в банках» оцінюються таким чином: усне опитування, виконання практичного завдання, оцінювання результатів самостійної роботи студентів, що подаються у вигляді контрольної роботи.

Підсумком вивчення дисципліни для студентів є складання заліку, який оцінюється за двобальною шкалою: «залік» або «незалік».

«Залік» виставляється студенту, який виявив повне знання з поставлених питань, вільне володіння матеріалом, логічно й ґрунтовно відповідає на поставлені запитання, вміє застосувати отримані знання для аналізу та розробки практичної діяльності підприємства, або виявив повне знання з поставлених питань, але припускає логічну непослідовність або не може застосувати отримані знання при практичному виконанні завдань. При цьому студент уміє виправити неточності відповіді після зауваження викладача.

«Незалік» виставляється, якщо студент не володіє знанням суттєвих елементів навчального матеріалу, припускається грубих помилок.

В окремих випадках викладач при тестовій формі оцінки знань або при оцінці контрольної роботи може запропонувати студентові обґрунтувати свої відповіді.

Перелік питань до заліку з курсу “Облік кредитно-розрахункових операцій у банках”

1. Предмет і метод бухгалтерського обліку в банках.
2. Необхідність і зміст програми реформування бухгалтерського обліку в банках.
3. Система бухгалтерського обліку в банках, її складники: підсистема фінансового обліку; підсистема управлінського обліку; підсистема податкових розрахунків.
4. Основні принципи МСБО і їх застосування в обліковій практиці українських банків.
5. Зміст, положення, норми й правила облікової політики банку.
6. Основні риси бухгалтерського балансу банку.
7. Характеристика й особливості побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку в банках.
8. Номенклатура рахунків позабалансового обліку та механізм подвійного запису на позабалансових рахунках банку.
9. Необхідність запровадження контррахунків і їх використання в обліку операцій за принципами оцінки й обачності.
10. Логічні схеми взаємозв'язку груп окремих розділів Плану рахунків банку.
11. Характеристика й особливості синтетичного й аналітичного обліку в банках.
13. Формування номера аналітичного рахунку в банках.
14. Класифікація банківських документів.
15. Структура банківської системи України.
16. Склад капіталу банку і відображення його елементів за класом 5 Плану рахунків бухгалтерського обліку банків.
17. Характеристика рахунків, призначених для обліку капіталу банку.
18. Облік сум несплаченого та сплаченого зареєстрованого статутного капіталу банку.

19. Особливості записів за конрпасивними рахунками в процесі обліку капіталу банку.

20. Облік операцій з акціями власної емісії в процесі державної реєстрації банку.

21. Визначення емісійних різниць і приклади їх обліку в банку.

22. Облік розрахунків з акціонерами за несплаченим статутним капіталом.

23. Облік операцій з нарахування дивідендів і розрахунків з акціонерами.

24. Облік операцій викупу власних акцій банку, що перебувають у власності акціонерів (викуп, розміщення, анулювання).

25. Дати визначення економічних категорій: “доходи”, “витрати”, “прибуток”, “збиток”.

26. Характеристика доходів і витрат банку.

27. Навести класифікаційні групи доходів (витрат) банку.

28. Відображення класифікаційних груп доходів (витрат) у Плані рахунків банку.

29. Пояснити дію принципів МСБО: нарахування, відповідності, обачності у відображенні в підсистемі фінансового обліку доходів (витрат).

30. Правила обліку доходів банку (облік їх нарахування, облік прострочених нарахованих доходів, облік сумнівних нарахованих доходів). За кожним правилом навести потрібну кореспонденцію рахунків.

31. Правила обліку витрат банку. Навести приклади кореспонденції рахунків.

32. Облік процентних доходів та витрат банку.

33. Методи визначення кількості днів для розрахунку процентних доходів (витрат) банку.

34. Облік комісійних доходів і витрат банку.

35. Облік витрат на утримання персоналу банку.

36. Облік операцій за рахунками “Доходи майбутніх періодів” і “Витрати майбутніх періодів”.

37.Облік нарахування спеціального резерву під прострочені та сумнівні нараховані доходи.

38.Облік часткового або повного погашення контрагентами заборгованості за нарахованими доходами, списаної з балансу за рахунок резервів.

39.Порядок визнання витрат у підсистемі фінансового обліку.

40.Податковий облік у банках і способи й організація його ведення.

41.Облік процедури згортання доходів і витрат банку.

42.Відображення в системі рахунків фінансового результату діяльності банку.

43.Облік нарахування та сплати податку на прибуток.

44.Дати визначення та характеристику поняттям “відстрочені податкові активи” та “відстрочені податкові зобов’язання”.

45.Назвіть рахунки, що використовуються для обліку касових операцій, їх характеристика.

46.Облік операцій каси із приймання готівки.

47.Облік операцій, що виконуються в післяопераційний час.

48.Облік операцій видаткових кас.

49.Облік операцій з підкріплення операційної каси банку.

50.Організація і нормативно-правове забезпечення ведення касових операцій у банках України.

51.Облік внутрішньобанківських операцій банків з використанням готівки.

52.Облік операцій з банківським металами.

53.Відкриття банками рахунків клієнтів і використання коштів за ними.

54.Облік розрахунків із застосуванням платіжних доручень.

55.Облік безготівкових розрахунків чеками.

56.Облік розрахунків акредитивами.

57. Облік розрахунків платіжними вимогами-дорученнями.

58.Облік розрахунків платіжними вимогами.

59.Облік розрахунків за допомогою систем дистанційного обслуговування.

60.Облік коштів за операціями з емісії та видачі банківської платіжної картки.

61.Внесення коштів на картрахунки юридичних і фізичних осіб.

62.Бухгалтерський облік операцій з видачі готівкових коштів із використанням платіжних карток.

63.Організація обліку кредитних операцій.

64.Характеристика рахунків для обліку кредитних операцій банку.

65.Облік основної суми боргу за кредитними операціями банку.

66.Облік нарахування і сплати процентів за кредитними операціями банку.

67.Облік сумнівних кредитів і безнадійних кредитів.

68.Класифікація кредитів за ступенем ризику.

69.Облік формування резервів під можливі втрати банків за кредитними операціями.

70.Використання позабалансових рахунків за операціями з кредитування.

71.Облік іпотечних кредитів.

72.Характеристика й основні риси обліку окремих кредитних операцій банку (кредитна лінія, овернайт, овердрафт, кредити, надані за операціями репо, факторингу та за врахованими векселями).

73.Види депозитів (вкладів) за суб'єктами ринку та за строковістю.

74.Пояснити відмінності депозиту від вкладу.

75.Облік залучення і повернення номіналу депозиту.

76.Облік нарахування і сплати банком процентів за вкладом (депозитом), у тому числі капіталізації депозиту.

77.Облік активних міжбанківських вкладних (депозитних) операцій.

78.Облік пасивних міжбанківських вкладних (депозитних) операцій.

79.Бухгалтерський облік формування спеціальних резервів на покриття можливих втрат за розміщеними вкладками (депозитами) та за нарахованими доходами.

80.Облік сплачених банком процентів за депозит (вклад) авансом.

81.Порядок обліку, зберігання та знищення бланків ощадних (депозитних) сертифікатів.

82.Облік випуску і погашення банком депозитних (ощадних) сертифікатів.

83.Класифікація цінних паперів і операцій з ними.

84.Облік операцій банку з акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у торговому портфелі банку.

85.Облік придбання цінних паперів, переоцінки, нарахування доходів за цінними паперами.

86. Облік операцій банку з акціями та іншими цінними паперами з нефіксованим прибутком у портфелі банку на продаж.

87.Облік вкладень банку в боргові цінні папери з метою утримання в торговому портфелі і портфелі на продаж.

88.Облік операцій банку з борговими цінними паперами в портфелі банку до погашення.

89.Облік зменшення корисності цінних паперів і формування резервів.

90.Облік реалізації цінних паперів.

91.Облік інвестицій в асоційовані і дочірні компанії.

92.Облік переведення цінних паперів з одного портфеля до іншого.

93.Облік цінних паперів власної емісії.

94.Облік цінних паперів власного боргу.

95.Класифікація операцій в іноземній валюті.

96.Характеристика рахунків для запису валютної позиції. Відображення в обліку доходів і витрат, нарахованих (сплачених) в іноземній валюті.

97.Характеристика рахунків лоро і ностро.

98.Поняття валютної позиції банку, її види, відображення курсових різниць у бухгалтерському обліку.

99.Облік операцій з придбання іноземної валюти за дорученням клієнтів.

100.Облік операцій з продажу іноземної валюти за дорученням клієнтів.

101.Облік операцій банку з готівковою іноземною валютою.

102.Облік операцій, які впливають на зміну валютної позиції:

- облік нарахування доходів (витрат);
- облік придбання основних засобів за іноземну валюту;
- облік формування резервів.

103.Особливості обліку операцій за внесками акціонерів до статутного капіталу банку в іноземній валюті.

104.Облік обмінних операцій банку в іноземній валюті.

105.Облік інших неторговельних операцій банку в іноземній валюті.

106.Облік торговельних операцій банку в іноземній валюті.

107.Облік строкових операцій в іноземній валюті.

108.Методи розрахунку реалізованого результату за операціями в іноземній валюті.

109.Облік операцій в іноземній валюті, які виконуються за дорученням клієнтів за рахунок валютної позиції банку.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Банківські операції: Підручник. / А. М. Мороз, М. І. Савлук та ін.; За ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Мороза. — 2-ге вид., випр. і доп. — К.: КНЕУ, 2002. — 476 с.
2. Кіндрацька Л. М. Бухгалтерський облік у банках України: Підручник. — К.: КНЕУ, 2001. — 636 с.
3. Облік і аудит у банках: Підручник / А. М. Герасимович, Л. М. Кіндрацька, Т. В. Кривов'яз та ін.; За заг. ред. проф. А. М. Герасимовича. — К.: КНЕУ, 2008. — 536 с.
4. Аленичев В. В., Аленичева Г. Д. Страхование валютных рисков, банковских и экспортных коммерческих кредитов. — М.: Ист.-сервис, 1994. — 115 с.
5. Ачкасов А. И. Типы валютных операций и другие виды сделок на международном денежном рынке. — М.: Консалтбанкир, 1994. — 63 с.
6. Банки и банковские операции: Учеб. для вузов / Е. Ф. Жуков, Л. М. Максимова, О. М. Маркова и др.; Под ред. проф., чл.-корр. РАН Е. Ф. Жукова. — М.: Банки и биржи, 1997. — 471 с.
7. Банковское дело: Учебник / Под ред. О. И. Лаврушина. — М.: Финансы и статистика, 1998. — 576 с.
8. Рудый К. В. Финансово-кредитные системы зарубежных стран: Учеб. пособие. — М.: Новое знание, 2003. — 301 с.
9. Ковалев В. В. Финансовый анализ: Управление капиталом. Выбор инвестиций. Анализ отчетности. — 2-е изд., перераб. и доп. — М.: Финансы и статистика, 1999. — 512 с.
10. Колб Роберт У. Финансовые деривативы: Учебник. — Изд. 2-е / Пер. с англ. — М.: Филинь, 1997. — 360 с.
11. Кузнецова Н. С., Назарчук І. Р. Ринок цінних паперів в Україні: Правові основи формування та функціонування. — К.: 1998. — 228 с.
12. Мозговой О. Н. Фондовый рынок Украины. — К.: Феникс, 1997. — 276 с.
13. Примостка Л. О. Фінансовий менеджмент банку: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 1999. — 280 с.
14. Шарп У., Александер Г., Бейли Дж. Инвестиции / Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, 1998. — 1028 с.
15. Кириленко В. Б. Бухгалтерські записи за операціями комерційних банків. — К.: Вісник фондового ринку, 1999. — 320 с.

Навчальне видання

Методичні вказівки до організації самостійної роботи та виконання контрольної роботи з дисципліни “Облік кредитно-розрахункових операцій в банках” (для студентів 5 курсу заочної форми навчання напряму підготовки “Економіка і підприємництво” за спеціальністю 7.050106 – “Облік і аудит” кваліфікаційного рівня підготовки – спеціаліст)

Укладачі: Петрова Валентина Федорівна,
Родченко Світлана Сергіївна

Редактор: З.М.Москаленко

План 2009, поз. 679 М

Підп. до друку 23.06.09
Друк на ризографі
Замовл. №

Формат 60x84 1/16
Умовн. – друк. арк. 2,5
Тираж 300 прим.

Папір офісний
Обл.-вид. арк. 3,0

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ
61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12